

חושן משפט ב – עם תשובות (חלקי)

חלק מהשאלות וכל התשובות מטה נכתבו ע"י: הרב יצחק אושינסקי, מחבר הבחינה ברבנות הראשית, חלקי (כל הזכויות שמורות לתשובות).

1. פורע תוך הזמן:

- א. ראובן שכר את שמעון, סופר סת"ם, שיכתוב עבורו ספר תורה. כשסיים שמעון לכתוב את ספר התורה תבע מראובן את כל שכרו. ראובן טען שכששמעון סיים לכתוב את ספר במדבר שילם לו עבור הפרשיות עד לספר דברים (לא כולל דברים), ויתרת חוב נשארה רק על ספר דברים, מי נאמן. נמק.
- ב. מה הדין אם ראובן טוען שבאותו זמן שילם לו גם על ספר דברים, למרות ששמעון עדיין לא כתב אותו. נמק.
- ג. האם יש חילוק בין מקרה זה למקרה של הלוואה שניתנה לפירעון במועדים קבועים והלווה טוען שפרע באחד מהמועדים את כל סכום הלוואה. נמק.

2. טענת השטאה ושלא להשביע עצמי:

- א. האם יש הבדל בין בריא לשכיב מרע לגבי טענות "משטה אני בך" ו"שלא להשביע עצמי או בני נתכוונתי". נמק.
- ב. האם יש הבדל בין עשיר לעני לגבי טענת "שלא להשביע עצמי נתכוונתי". נמק.

3. הודאה:

- א. הודה מעצמו שחייב לחברו ללא שנתבע על כך, האם נאמן לטעון "משטה הייתי בך". פרט השיטות ונמק.
- ב. האם יש חילוק בין הודה בעל פה להודה בכתב ביחס לטענת "משטה הייתי בך". פרט.

4. שבועת היסת:

א. ראובן המשמש גבאי צדקה תבע משמעון שיחזיר לו ממון שהפקיד אצלו ומיועד לחלוקה לעניים לצורך קמחא דפסחא. שמעון מכחיש שהופקד אצלו. האם חייב שמעון להישבע היסת. נמק.

ב. מה הדין כששמעון מודה שראובן הפקיד אצלו, אלא שטוען שראובן ביקש ממנו שיחלק את הממון לעניים וכך עשה, וראובן מכחיש, האם שמעון חייב להישבע היסת.

ג. ראובן תבע משמעון כסף תמורת חפץ שמכר לו בשבת, שמעון מכחיש את הקניה. האם חייב שמעון להישבע היסת. פרט השיטות ונמק.

5. גלגול שבועה:

א. מי מגלגל שבועה, בית הדין או התובע.

ב. האם יכול הנתבע לשלם את תביעתו העיקרית לאחר שהתובע גלגל עליו שבועה כדי להיפטר מגלגול שבועה. נמק.

ג. האם נאמר דין "מתוך שאינו יכול להישבע משלם" על שבועת גלגול. נמק.

6. חוב מזונות:

א. לפי החוק, חוב מזונות אשה קודם לשאר חובות בפושט רגל. מה דעת ההלכה בדין זה. הבא הטעמים.

ב. הפקיד אבי האשה כסף ביד האשה לצורך קניית דירה לצדדים (נדוניא). האם יכולה האשה לגבות את מזונותיה מכסף זה למרות שהבעל טוען שיש לו חובות קודמים שהוא רוצה לפרוע מאותן מעות. נמק.

7. פירעון חוב:

א. פרט את אופני פירעון חוב הלוואה וחוב כתובה, דהיינו ממה רשאי המלווה לתבוע כדי להיפרע בראשונה.

ב. האם יכול המלווה לדרוש מהלווה שיפרע לו ממעות הלווה הנמצאים בפיקדון ביד אחר או בהלוואה ביד אחר, כשיש ללווה לפרוע למלווה מדבר אחר ולא ממעות.

8. שעבוד נכסים לגביית חוב וגבייה מלקוחות:

א. אימתי יכול מלווה בשטר לגבות מלקוחות שקנו מהלווה קרקע שרכש הלווה לאחר מועד ההלוואה. הרחב בביאור הדין.

ב. האם יכול הלווה לחזור בו לאחר שהשתעבד. הבא את השיטות, נימוקם וראיותיהם.

ג. מה הדין כשהוסיף בשטר את הלשון "בכל חיזוקי סופר ובכל תוקף" ולא השתעבד הלווה במפורש. נמק.

9. פירעון חוב:

- א. אמר המלווה ללווה "זרוק לי חובי בתורת גיטין", מה הדין. פרט את המקרים השונים.
- ב. אמר הלווה למלווה "הנה מעותיך צרורים בביתי, בוא וטול מעותיך" והמלווה מסרב. אבדו המעות בפשיעת הלווה, האם חייב הלווה למלווה את המעות. האם כך הדין גם בפיקדון.
- ג. פרע הלווה את מעות ההלוואה לאשת המלווה או לבניו, האם נפטר הלווה בכך.

10. מעמד שלשתן:

- א. האם במעמד שלשתן יכולים הלווה או המלווה לחזור בהם בעסוקין באותו ענין. באר.
- ב. האם יכול המלווה לחזור ולמחול על החוב לאחר הקנאת חוב במעמד שלשתן או לאחר מכירת שטר חוב. באר.
- ג. האם קנין של מעמד שלשתן נעשה אף בעל כרחו של הלווה או הנפקד.

תשובה:

- א. שו"ע קכו א, לא יכולים לחזור אפי' בעסוקין באותו ענין (טור ובהע"ת בשם רמב"ן).
- וסמ"ע ד, בשם טור: רק בקנין סודר שאין הקנין נעשה בגוף החפץ, יכול לחזור בעסוקין, משא"כ בשאר קנינים כגון משיכה או הגבהה, שהקנין נעשה בגוף הדבר, אין יכול לחזור בעסוקין (וכן בסימן קצה). וכן במעמ"ש לא יכולים לחזור בעסוקין, שכבר נסתלק הזוכה והשני כבר נכנס במקומו, ונמצא שהכל כבר עשוי (והוי כשאר קנינים).
- ב. בכל מכירת שט"ח, יכול, אך במעמ"ש – כתוב בשו"ע שם שלא יכול הנותן למחול (דין הטור בשם ר"י, רמ"ה ור"ת).
- ומבאר סמ"ע ה – בשט"ח מועילה המחילה (מובא בסימן סו), משום ששעבוד הגוף של הלווה נשאר אצל המלווה אף לאחר המכירה של שעבוד הנכסים, וזאת יכול למחול, משא"כ במעמ"ש, שבעת המעמד יצא אף שיעבוד הגוף מיד המלווה והשתעבד למקבל, ולכן לא יכול המלווה כבר למחול את החוב ללווה.
- ג. שו"ע קכו, ז – נעשה אפי' בע"כ של לווה או נפקד, וצריך לתנו למקבל (טור בשם ר"ת, וכ"כ רמ"ה).
- סמ"ע טז – שיש חולקים וסוברים שלא מהני בע"כ, שיכול הלווה לומר שהשני קשה לו, ואינו רוצה להיות לווה שלו.

וש"ך ס"ק כח מביא שיטת החולקים על כך, וביניהם הרשב"א והרא"ש ומגיד, ומביא עוד ראשונים רבים שסברו שלא מהני מעמ"ש בכל כרחו של המתחייב. וכתב שכן נראה בש"ס עיקר, וכן מורה הלשון "מעמד שלשתן" – ששלושתם עומדים ומתמצים יחד.. ומדוע כלל צריך את שלשתן יחד אם מהני בע"כ של המתחייב, והרי ניתן לעשות זאת בלעדיו. ולכן מסיק ש"ך שלא יהני בע"כ של המתחייב. וציין שגם השו"ע הביא בסעיף ה את שיטת החולקים.

11. חזקת מטלטלין:

א. קי"ל שכל שתחת יד אדם (מטלטלין) הרי הוא בחזקתו. מהו מקור דין זה, והאם דין זה שייך אף כשמביא המערער עדים שחפץ זה שלו וטוען שהפקידו אצל המחזיק, והאם אף בקטן המחזיק קיימת חזקה זו.

ב. האם במטלטלין בבעלי חיים או בעבד, מהני חזקת ג"ש. באר תשובתך.

תשובה:

א. מקור: ב"ב מה ע"א ועוד סוגיות. ושו"ע קלג, א.

כשמביא המערער עדים: שו"ע שם, שלא יהני לו עדים, ונאמן המוחזק לומר אתה מכרתו לי או נתת לי במתנה, וישבע היסת. ואם טען "שלך הוא אך משכון הוא בידי" נאמן עד כדי דמיו (מגו לקוח הוא בידי – סמ"ע), וישבע בנקיטת חפץ.

אך בשו"ע ה – שבדברים העשויים להשאיל ולהשכיר, לא נאמן המחזיק אם יש למערער עדים שהוא שלו וטוען שהשאילו וראו עתה בידו של המחזיק.

בקטן המחזיק – עי' קצוה"ח א – מוציאים מהקטן, אם יש עדים שהיה של המערער. כי חש"ו אין אכילתן ראייה. משום שאין להם טענה, ואף במטלטלין בעי טענה. והוי כחזקה בלא טענה. אך בבאו בטענת אביהם, יהני במטלטלין.

ונתיבות א – חולק על הקצו"ח ולא מוכן להשוות מטלטלין לקרקע, ורק בקרקע אין לקטן טענה, משום שאין להם בה כל קנין, אך במטלטלין, שהם בני קנין מדרבנן, ודאי שיש להם חזקה זו. ואף אנן טענינן להו.

ב. שו"ע ה – לא תהני חזקת ג"ש במטלטלין (כגון בכלים העשויים להשאיל ולהשכיר והמערער נאמן).

וסמ"ע יג – שחזקה זו לא מועילה במטלטלין, דלמא שכח למי השאיל או השכיר, וגם לפעמים משאיל או משכיר ליותר מג"ש (טור). וטעם שני בטור עצמו (לא מובא בסמ"ע), שמטלטלין לאו בני שטרא (ולכן אין בהם חזקת ג"ש שמבוססת על איבוד השטר..).

אך נציין – כי בגודרות כן מהני חזקת ג"ש – כאמור ברמ"א קלה, א (ולא כשו"ע שם שלכאורה לא סבר כן ולא הזכיר כן) - ועי' סמ"ע שם ס"ק ג המסביר מדוע במטלטלין לא מהני חזקת ג"ש ובגודרות כן מהני לרמ"א? משום שהטעם (שהובא לעיל לענין זה שאין חזקת ג"ש במטלטלין) ששכח למי השאיל או שעשוי להשאיל ליותר מג"ש, לא שייך בגודרות. אך מעיר שם הסמ"ע שלפי הטעם השני בטור (שאין במטלטלין שטר ולכן אין בהם חזקת ג"ש), ממילא היה מקום לומר שאף בבעלי חיים אין חזקה בג"ש, ולכן השו"ע שם בסימן קלה וכן הרמב"ם, סברו שאף בגודרות אין חזקת ג"ש (ע"פ טעם זה). אף בעבד מודה אף השו"ע שיש לו חזקת ג"ש (שו"ע שם בפירושו, סעיף ב, שעבר גדול דינו כבהמה ויש לו חזקת ג"ש), משום שבעבד כן יש שטר.

ונעיר כי לש"ך שם ס"ק ג – אין מחלוקת בין השו"ע לרמ"א (ולא כסמ"ע), ולכו"ע מהני בבע"ח חזקת ג"ש.

12. חזקת קרקעות:

מי שהחזיק ג"ש, האם צריך להישבע כנגד המערער. פרט.

תשובה:

שו"ע קמ א-ד. סתירה בשו"ע – בסעיף א כתב שהמחזיק נשבע היסת (דין הרמב"ם), ובסעיף ב כתב שהמחזיק לא נשבע (דין הרשב"א). גם בסעיף ד כתב השו"ע שישבע המחזיק.

להלן ד תירוצים לסתירה:

א. תירוץ א ברמ"א סעיף ב. שם כתב שאכן שיטת הרשב"א חולקת עם שיטת הרמב"ם. וסמ"ע ג כתב שדחוק לומר שהשו"ע יסתור עצמו בשני סעיפים עוקבים.

ב. תירוץ ראשון בסמ"ע ג – כשיש למערער עדים – צריך המחזיק להישבע נגד העדים (או כשאין עדים, אך למחזיק אין שני חזקה), וכשאין לו עדים (וגם החזיק ג"ש), לא צריך להישבע. אך תמה שהשו"ע לא פירש זאת בפירושו.

ג. תירוץ נוסף בסמ"ע – בס"א רק התכוון השו"ע לומר שאין מוציאים את המחזיק, ולא דווקא שצריך להישבע, ובס"ב כתב שא"צ שבועה באמת. ובסעיף ד שכתב שישבע? שם הורעה חזקת המחזיק, משום שאמר תחילה שיש לו שטר, אך התברר שלא יכול לקיימו, ולכן יישבע במקום הקיום.

ד. תירוץ רביעי בנתיבות ס"ק ב. בסעיף א טען המערער שהיא גזולה בידו, ולכן אין ריעותא בכך שלא מיחה (שבגזלן אי אפשר למחות), אך הוא לא נאמן, דלא מחזיקינן בגזלן, ולכן

ישבע, ובסעיף ב מיירי שאינו טוען גזולה בידך, רק טוען שזה כמו שכירות ומשכנתא, והיה עליו למחות, ולכן א"צ המחזיק להישבע. אך למעשה הסיק שבכל מקרה צריך להישבע.

נעיר – בש"ך ה נאמר שהעיקר כסברא ראשונה, ובעי שבועה.

13. חזקה להיזק ראייה:

א. האם יש חזקה להיזק ראייה, פרט. ומה הדין באשר לחזקה בהיזק ראייה בין גג לחצר.

ב. האם ביחס לחזקה זו יש הבדל בין היזק ראייה קטן או גדול.

תשובה:

א. שו"ע קנד, ז. מחלוקת ראשונים, ומחלוקת שו"ע ורמ"א.

שו"ע (ר"י מגאש ורא"ש): יש חזקה.

רמ"א (כרמב"ם ורי"ף): רבים חולקים וסוברים שאין חזקה להיזק ראייה, אך ראוי להורות שיש, מאחר והחזיק בחלון (לרמב"ם מיד ולרא"ש ג"ש – סמ"ע).

ושו"ע סעיף ח: יש חזקה להיזק ראייה רק כשעושה מעשה, אך לא ממילא.

סמ"ע כג – שלשה חילוקים מתי לא תהני חזקה בהיזק ראייה: א. בלא עשיית מעשה ב. כשהמחזיק ניזק כמו שהוא מזיק (יכול הניזק לומר שלא חשש למחות כיון שגם בוא מזיק לו), ג. היזק תדיר או לא, האם דומה לקוטרא.

קצוה"ח ס"ק ב – נפ"מ בין הטעמים, בגג סמוך לחצר (לטעם ראשון מהני, שהרי רק אחד מזיק, אך לטעם שני לא מהני, דדמי לקוטרא).

נתיבות יב – מביא שלקצוה"ח גג וחצר זה נפק"מ בין הטעמים (אך לשיטת הנתיבות, בגג לא קבוע התשמיש ולא דמי לקוטרא), אך מ"מ לטעם של השו"ע שנזק ממילא לא הוי חזקה, אז בכל מקרה אין חזקה בין גג לחצר.

לשלב גם דין קוטרא.

ב. סמ"ע קנג ד, שיש חילוק – ולכן בזיו יש חזקה, ורק מחלון לחצר שקבוע התשמיש, י"א שלא מהני בהיזק ראייה.

וכן מובא שם בקצוה"ח ס"ק ב - משמע בטור שיש חזקה לזיו אפי' שהוא גורם היזק ראייה בחצר, אך מרמב"ן משמע שיש להקפיד בזיו שלא יעשה היזק ראייה בחצר. וצ"ע שלשיטת

הנמ"י, בזיו יש חזקה אף אם יש היזק ראייה בחצר, משום שאין בהם היזק ראייה כל כך. ומהני חזקה להיזק ראייה קטן. אך חלון הוא היזק גדול כקוטרא.

14. הרחיק נזיקין:

א. הרחיק כשיעור הנצרך ע"פ דין ובכל זאת נגרם ההיזק לחברו, האם חייב לשלם.

ב. מה הדין אם סמך מאלו שהיה לו להרחיק וגרם היזק לחברו.

תשובה:

א. שו"ע קנה, א. אף אם הרחיק כשיעור הנדרש והיזק, משלם מה שהיזק (משנה ב"ב כ ע"ב).

ועי' סמ"ע ג, מדוע צריך לכתחילה להרחיק, אם בכל מקרה משלם. (ג' נימוקים).

ועי' ש"ך סק ב - מקשה מסימן תיח, ב, שם פסק השו"ע ביחס לנזקי אש, שאם הרחיק כשיעור, פטור? וכתב הש"ך שהרי"ף תירץ על כך, באש זהו צורך שעה והוא אנוס, ולכן פטור, משא"כ בתנור, שההדלקה תדירה, והיה לו להיזהר, ואם לא נזהר, הוא פושע.

ועי' קצוה"ח קנה, א המביא את שאלת ותשובת הרי"ף המובא בש"ך. ועי' תירוץ הקצוה"ח שם, שבתנור, אף אם ירחיק כנדרש, עדיין לא מן הנמנע שיזיק התנור, ופחות מהשיעור הנוי היזק ודאי. אך בנזקי אש שבהכונס, שם אם הרחיק כראוי, אין סיבה שהאש תתפשט, ולכן הוי כאונס גמור ומכה בידי שמים, ופטור מלשלם.

כן תירוץ נתיבות ס"ק א הביא את שאלת ותשובת הרי"ף שבש"ך, וביאר הנתיבות את הרי"ף, באש – משום שהשימוש רק צורך שעה, הרחיבו חז"ל את שיעור ההרחקה, ולכן אם בא נזק ע"י רוח שאינה מצויה, פטור מדין אונס. אך בתנור, כיון שהשימוש תדיר, לא רצו חז"ל להרחיב את שיעור ההרחקה, משום דאל"כ, לא היה אפשר לגור בבית, ונתנו שיעור שאפשר שלא יזיק ע"י שמירה, ולכן אם לא שמר והיזק, חייב.

סה"כ נראה שהם שני תירוצים למעשה על שאלת הרי"ף, כאשר הנתיבות מבאר את תירוץ הרי"ף עצמו.

ב. עי' שו"ע קנה, לג מחלוקת ראשונים בשאלה אם סמך מאלו שהיה לו להרחיק וגרם היזק לחברו.

ומובא בשו"ע שם: סמך מה שהיה לו להרחיק, וגרם היזק, יש מי שפוטר (ראב"ד בטור), ויש מי שמחייב (טור, על סמך המשנה, שאם הרחיק חייב).

למעשה ישנה דעת שלישית בראשונים שם (רא"ש, שלא מובאת בשו"ע) שבכולם חייב חוץ מנמיה ומנפיץ כיתנא, שהם גרמא.

15. נזקי מים:

מים שנשפכים מהעליון לתחתון, בשל פיצוץ צינור, מי ניקיון או מי גשמים, האם חייב העליון לסלק הנזק והאם חייב בנזקי תחתון. פרט.

תשובה:

שו"ע קנה, ד. גמ ב"מ קיז עא. מי עליון שמזיקים לתחתון, אם אין מעזיבה וההיזק ישיר, חייב לסלק היזקו (גירי דילה – סמ"ע יד בשם רמב"ם). ואם יש מעזיבה והמים נבלעים בה בדרך לתחתון, אין חייב לסלק היזקו (גרמא – סמ"ע).

ועי רמ"א שם, שהכל לפי הענין. במים מועטים, פטור מלסלק היזקו. ובמים מרובים, חייב לסלק היזקו.

ובהמשך הרמ"א, שכל זה במי תשמיש (כגון ניקיון), אך במי גשמים - על הניזק לתקן שלא יוזק (ריב"ש).

ומקשה סמ"ע טו – הרי בסימן קסד כתב הרמ"א שכל צרכי הגג, על בעל עליה לתקן (ומדוע במי גשמים יתקן התחתון?).

ועי נתיבות ס"ק ג – מקשה מסעיף כ, ומבאר (בשם רא"ש) שהמים שנוזלים דרך מעזיבה, פטור - משום שהתחתון יכול בקל לתקן המעזיבה, והעליון לא יכול להיות בלי מים. אך אם לתחתון הוצאה מרובה, אפי במעזיבה, חייב העליון.

פיצוץ צינור – יש לבחון למה לדמותו.

ועי באר היטב ס"ק י"ג שחילק (ביחס לשאלת הסמ"ע), שאם בעל הגג תיקן הגג מהגשם, אינו פושע, ועל הניזק לתקן.

והב"ח תירץ (בבאר היטב שם) וחילק בין גשם שוטף, שפטור בעל הגג (כגון דין הריב"ש) לבין גשם חלש, שהוא פושע שלא תיקן (סימן קסד).

לכאורה לפי זה, גם בצינור שהתפוצץ, הוא אנוס, ופטור (גרמא).

16. בית ועליה שנפלו:

א. אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות והוא לא מסכים, כיצד ינהג בעל העליה. והאם יכול לכוף את בעל הבית לבנות הבית.

ב אם יבנה בעל העליה את הבית, כמה ישלם לו בעל הבית אם ירצה לגור בבית. באר.

תשובה:

א. שו"ע קסד, ה (משנה ב"מ קיז ע"א). בעל העליה בונה את הבית, יושב בו וגר בו, עד שיתן לו בעל העליה כל הוצאותיו, ואחר כך יבנה עלייתו אם ירצה. ואם אין אף אחד מהם יכול לבנות, בעל העליה נוטל שלישי ובעל הבית שני שלישים.

סמ"ע יג – אבל אין כופין לבעל הבית שיבנה ממעותיו, כיון שיכול לבנות למטה ולגור שם.

וקצוה"ח א מקשה – מדוע אכן לא יכול בעל העליה לכוף את בעל הבית לבנות הבית? וכתב שהקשו זאת בירושלמי, ותרצו, שמדובר שבעל עליה לא כאן. לאחר מכן מביא תירוץ שני – שאין לו שיעבוד אלא על הבית, אך לא השתעבדו נכסיו שנכוף אותו לבנות בעל כרחו. אך ציין שדעת הרמב"ם והטור והרמב"ן שכופין את בעל הבית, משום שהשתעבדו נכסיו.

סמ"ע יד – עד שיתן לו הוצאותיו – ואין זה ריבית (שהרי גר בבית של בעל הבית בתמורה לכסף שהלווה לו בבניית הבית), כיון שהקרקע משועבדת גם לעליה, ובעל הבית בלא"כ לא גר כאן.

ב. נתיבות ס"ק יא - רק הוצאות - וכן בשו"ע - וביאור שם בנתיבות, שהקשה, מדוע לא ישלם לו שבח כדין יורד שלא ברשות? ותירץ שפה לא התכוון בעל העליה להשביח לחברו, אלא רק שיהיה לו מקום לגור.

17. שותפין:

א. כיצד משתתפים במטלטלין, באר האופנים. והאם יהני להניח המטלטלין של השיתוף במקום המשותף בד"כ לשניהם (חצר השותפין) לשם ביצוע השותפות.

ב. שותפים שלא סכמו כל סיכום אודות השותפות, אלא החלו לעסוק יחד בעסק, האם דינו של כל אחד מהם כש"ח, כש"ש או כשואל.

תשובה:

א. שו"ע קעו, ב. רמב"ם: קנין (חליפין), ערבו פירותיהם, או שכרו מקום בשותפות והניחו בו השיתוף.

ועי' סמ"ע ח – עירוב פירות מהני אף בלא קנין, כי כל אחד מקפיד על שלו, והוי שיתוף. אך עירוב מעות לא יהני, כי במטבע אין לאדם קפידא אם זה שלו.

אודות הניחו במקום המשותף – לקצוה"ח ס"ק א – אפי' בחצר השותפין יהני. ונתיבות ס"ק ב חולק, וסובר שבחצר שותפין רגילה שכ"א יכול להניח, לא קנו (ברירה), ורק בחצר ששכרו להנחת דברי השותפות, קנו.

ב. שו"ע קעו, ח. שותף כש"ש. ב"ב מב, מג.

רמ"א – אם לא סכמו ולא התנו – כש"ח.

שו"ע: ובהחלו יחד – שמירה בבעלים.

ש"ך ס"ק טז מאריך, שבלא סכמו, אפי' ש"ח לא הוי, ומוכיח מראשונים כשיטתו.

ועי' נתיבות טו – מחלק, אם קיבל שמירה, הוי כש"ש, ואם לא קיבל שמירה, אפי' ש"ח לא הוי.

18. שלוחין:

א. נתן לשליח חפץ למכור לו, ובדרכו למכור פגש את השליח אדם אחר שביקש שהוא יהיה שליח שלו לקנות חפץ זה עבורו מאת המשלח, האם קנין השליח יהני עבור אותו אדם. חלק בין מקרים שונים בדוגמה של שליח לאחד שמתבקש להיות שלוחו של אחר לפעולה דומה באותו החפץ.

ב. משלח פיקח בעת מינוי השליח ולפני ביצוע השליחות נהיה המשלח שוטה, האם בטלה השליחות.

תשובה:

א. בגירושין (הולך לאשתי והיא אומרת שיהיה לה שליח קבלה) הוי ספק בגמרא (המקבל ס"ג ע"ב), מדין לא חזרה שליחות אצל הבעל.

במלוה ופיקדון שיש דין הולך כזכי, לא יהני.

במתנה אין דין הולך כזכי, כך שגם שם אין ספק.

הנמפק"מ היא במקרה של השאלה, והדין הוא ספיקא דדינא והמע"ה.

ב. קצוה"ח קפח, ב מסתפק בכך, האם אזלינן בתר מעיקרא או בתר השתא, ובטלה השליחות.

וכתב שזו מחלוקת רמב"ם וטור אודות ברי ששלח לכתוב ואחזו קורדייקוס – לרמב"ם פסול הגט מדרבנן ולטור פסול מהתורה.

ומקשה על הרמב"ם מדין "אומר תנו גט לאשתי ומת", ומיישב את שיטת הרמב"ם, ומחלק בין מיתה לשטות, שהרי בהשטות עדיין יש מגרש בעולם ועתה שליח במקומו, ועוד מאריך שם.